

performers, choreografen en theoretici, en moest de omgeving voor die gemeenschap artificieel geschapen worden. Om het levend en vruchtbaar te houden mocht het ook niet te sterk geformaliseerd worden. Daarom werd de BSBbis voor tien dagen ook een laboratorium van het alledaagse, in regelmatige banen geleid door de kookkunsten van Lieve Van Buggenhout en de zorgen van Carine Meulders en het BSBbis-team. Het theater werd een werkplaats, een eetplaats, een slaapplaats, een leefruimte. Groot en gediversificeerd genoeg om verschillende vormen en concentraties van uitwisseling te bevorderen doorheen het ritme van alledaagse activiteiten als eten, slapen, rondhangen en werken.

De alledaagsheid was dus artificieel en gesimuleerd (het leek soms een scoutskamp of een Club Med voor kunstenaars), maar de invulling ervan, het ontstaan van een gefragmenteerde maar passionele gemeenschap, was wel reëel. Er mocht dan wel enige onvrede zijn met de regelmaat en de druk die het publieke karakter van de voorstellingen oplegde, maar dat was onvermijdelijk en noodzakelijk: het alledaagse is altijd begrensd en verhindert op die manier een lethargische vakantiestem-

ming. Het evenement is erin geslaagd om het onderzoek en het debat binnen de plek van het laboratorium te verenigen, meer dan Stengers kan claimen voor de wetenschapspraktijk. Immers, de kantine van het lab en de receptieruimte van het congres, waar de kern van dat debat ligt (en dus niet in de plaatsen van zijn formalisering zoals het congres en de vergaderruimte), liggen meestal naast het materiële lab. In de BSBbis werden het fysieke en het mentale lab verenigd, dankzij de focus op het alledaagse.

Utopisch gesproken: binnen de figuur van dit laboratorium van het alledaagse kwamen het wetenschappelijke en het artistieke weer bij elkaar: de plek waar ze beide uiteindelijk thuishoren. Natuurlijk gold dit enkel voor een exclusieve minderheid die zich de tijd kon permitteren en die door de organisatie in de watten gelegd werd – die zich met andere woorden tijdelijk aan haar gewone alledaagsheid kon onttrekken. Natuurlijk was het maar voor een beperkte tijd. Natuurlijk was het nooit volledig en conflictloos. Maar de effectiviteit ervan toont zich buiten de grenzen van die zelfgenoegzame cirkel. Nieuwe evenementen, nieuwe voorstellingen, nieuwe

samenwerkingen en nieuwe configuraties tussen theorie en praktijk komen voort uit dit tijdelijk knooppunt. Dezelfde vruchtbaarheid kenmerkte de labs van Stuart en Le Roy. Omdat er geen afgewerkte resultaten afgeleverd moesten worden, kon men zich concentreren op de arbeid, eerder dan op de productie. Vandaar dat het er voor sommige bezoekers soms saai en wellicht ook pretentius aan toeging; er viel inderdaad weinig te zien.

Het laboratorium kan dienen als legitimatie voor artistiek freewheelen en het ontlopen van zijn verantwoordelijkheid tot communicatie (omdat men er nu eenmaal overheidsgeld voor nodig heeft). Aan de andere kant kan het bijdragen tot de verdieping van het artistiek en wetenschappelijk werk en de creatie van een bredere visie op het begrip 'artistieke arbeid'. Binnen de wetenschappelijke wereld staat dit soort privileges onder toenemende druk van de prestatie- en productiedwang, die het lab tot een functionele en afhankelijke schakel in een productieproces reduceren. Het is dus goed te beseffen wat voor luxe zo een choreografisch laboratorium vertegenwoordigt. Tegelijk moet de bescherming ervan aangemoedigd worden.